

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobajo se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprotajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se natane enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabito na naročevanje.

Ob novem letu vabimo uljudno vse dosedanje naročnike „Slov. Gospodarja“, naj se naročijo še na dalje za leto 1897 na list, ki je in še tudi naprej zagovarja resno in vestno koristi sv. cerkve in slov. ljudstva pa ne išče v tem, kakor kaže že njegova cena, nikjer svoje koristi. Kdor more in hoče, naj pristopi med deležnike „katol. tisk. društva“, da se „Slov. Gospodar“ vzdrži tudi nadalje pri tej nizki ceni.

Deležnina „katol. tisk. društva“ znaša za celo leto 5 gold. in je v tem že tudi naročnina za „Slov. Gospodarja“. Naročnina pa znaša za celo leto 2 gold. 50 kr. in za pol leta 1 gold. 30 kr. ter za četrt leta 65 kr.

Naročnina se pošlje najlažje po poštnih nakaznicah upravnistvu „Slov. Gospodarja“ v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Odbor kat. tisk. društva.

Postava o javni oskrbi ubožcev.

(Dopis iz celjskega okraja.)

Že dne 1. decembra 1896 je obveljala nova postava o javni oskrbi ubožcev na Štajarskem. Svetli cesar so to postavo, ki velja samo za našo štajarsko deželo, potrdili dne 27. avgusta 1896. V našem deželnem zakoniku je pa bila ta postava razglašena dne 30. oktobra 1896, pod številko 63. To številko si je treba dobro zapomniti, ker na to številko našega letošnjega ukaznega lista se bo odslej skliceval marsikateri ubožec, pa tudi marsikatera občina, ki bo odslej imela še večjih skrbi zastran ubožcev.

Važen je § 1, kateremu sledi še 99 drugih paragrafov. Ta pove, da »kot ubožne v smislu tega zakona je smatrati osebe, katere stalno ali začasno niso zmogne, pridobivati si iz lastne moči in z lastnimi sredstvi vsega tega, kar je potrebno za prevžitek in negovanje zdravja«.

Za te ubožce se pa začne postavi še le takrat skrbeti, veli § 2, ako ti ne morejo potrebe pomoči niti od pravno k temu zavolanih na pr. sorodnikov, delodajalcev, niti po prostovolju ubožni oskrbi, na pr. ljudskih kuhinjah.

Prav važna sta še §§ 18 in 68. Prvi pove, da »župnijski ubožni zavodi ostajajo v svojem dosedanjem obstanku in v svojej dosedanjiej samostalneji upravi«, vendar postava razglša te »župnijske ubožne zavode«, kot »zavode, obstoječe v svrhu javne ubožne oskrbe«, katere upravljajo po zato obstoječih določbah župnik, ubožničar ali oče ubožnih in občinski predstojnik.

Doslej mnogo preresetana vprašanja: Kdo voli in kako voli ubožničarja, in kateri je tisti župan, če jih je več v fari, ki ima pravico, sodelovati pri upravljanju župnijskih ubožnih zavodov, je pustila tudi ta postava nerešena. § 68. le določuje, da sta g. župnik in ubožničar

uda »krajnega ubožnega sveta«, katerega vodi župan, kadar je pa ta zadržan, njegov namestnik. Njun upliv na sklepe krajnega ubožnega sveta menda ne bo mero-dajen, ker vanj slišijo še: občinski oziroma okrožni zdravnik, od občine izvoljeni (trije) odborniki in vsi, po raznih okolišjih nastavljeni krajni nadzorniki ubogih. Vrh tega zamore občinski zastop še druge občane povabiti, da vstopijo v krajni ubožni svet. »Duhovskim korporacijam« nasproti je pa ta postava prav prijazna.

Naše c. kr. okrajno glavarstvo je že dne 19. nov. 1896, pod številko 46.810 razposlalo vsem županstvom naročilo, da naj se »krajni ubožni sveti« sestavijo že do dne 8. dec. t. l. in to naznanijo v Celje in v Gradec. Te dni se je pa okr. glavar napravil na pot, da po posameznih okrajih pojasni novo »ubožno postavo«. Prvi so prišli na vrsto župani in ubožni svetniki celjskega sodnijskega okraja, potem oni šmarijskega, potem laškega, oni ponedeljek za občine vranskega okraja, ono sredo za one gornjegrajskega okraja. V petek, dne 18. grudnia dopoldne je takšen zbor bil še v Konjicah. Bog daj, da bi ubožcem po tej novi postavi v resnici bilo zdatno pomagano!

—0—

Kdo ovira enakopravnost Slovencev v šoli, uradu in javnem življenju?

(Govor poslanca dr. L. Gregorčca v državnem zboru dne 5. dec.)

(Dalje.)

Gospoda moja! Jaz pravim, da nam ne stoji sovražno nasproti nemško ljudstvo, in tudi italijansko ne, ampak le posamične stranke, pri nas v prvi vrsti nemškoliberalna, stranka nemškega državnega jezika, nadoblasti in edino opravičenega nemštva v vsej Avstriji. Da bi se kazala v luči svobodomiselnosti, prav za prav le zato, da bi branila nemške manjšine, je ta stranka glasovala za člen 19. državne osnovne postave, zabranjuje pa, da bi se isti rabil tudi za Slovane, posebno v onih deželah, kjer ona v deželnih zborih gospoduje s svojimi večinami, kakor na pr. na Koroškem in Štajarskem. Tu ne pripoznava nemškoliberalna stranka Slovencev niti kakor pleme, ki ima pravice, katere bi se morale spoštovati, ampak pozna le »osebe, govoreče slovenski«, kakor se je grof Wurmbrand izrazil v tej visoki zbornici. V deželni odbor, v deželni šolski svet se nikdar ne dopusti slovenski poslanec in v predzadnji seji deželnega zbora štajarskega so bili naši poslanci moralno prisiljeni, da so izstopili iz nje. Nove volitve niso povzročile nikake spremembe, ampak so zopet dovedle v deželni zbor staro nestrpnost večino.

Da-li naši poslanci zopet vstopijo v deželni zbor, o tem niso do danes storili še nikakega sklepa. O tem, kakor se postopa s Slovenci v deželnih zborih v Poreču,

v Trstu in v Gorici, je bilo čuti že raznih pritožeb v tej visoki zbornici, toda pomoči jim ni bilo nikake. Zakaj vendar ne? Kdo je tega kriv? Krivo je ravno avstrijsko uradništvo, ki tu noče poseči vmes, gori do namestnikov in izvestnih ministrov.

Na ta način prihajam do drugega glavnega uzroka, ki je zaprečil, da se v nas Slovencih ni izvel člen 19. državne osnovne postave. Stan uradnikov je v nas skoro izključno nemški, na Primorskem italijanski. Kar se tiče njegovega političnega mišljenja, stoji pa isti skoro brez izjeme istotako v taboru nam sovražnem. Nemskoliberalna stranka je namreč izborna umela to, da je vsikdar vsa najvažnejša mesta uradniška popolnjevala s svojimi strankarskimi somišljeniki. Iz tega pa so sledile za nas Slovence največje neprijetnosti, krivice in sovražnosti, in sicer v trojnem pogledu.

Pred vsem tožimo o tem, da naši ljudje le redko, težko ali celo ne dobijo službe v svoji domovini, to je okolnost, katero je celo dr. Menger nedavno pripoznal ko nedopustno, ko je rekel: Glavna zahteva vsacega naroda mora biti ta, da njega sinovi niso izključeni od delovanja na sodiščih in v upravi. No, naše sinove je smatrati blizu ko izključene. Ako se kateri slovenski jurist prijavi v državno službo, se čisto niti ne vsprejme, ne dobi adjutuma. Prejšnji namestnik v Gradcu, baron Kübeck, je rekel nekemu prosilcu: Pojdite, jaz ne potrebujem Slovencev! In če se je vendar kateri Slovenec posvetil javni službi, pa ne napreduje in se čisto zapostavlja na najbolj žaljiv način. Jaz opazujem že nad 30 let javno življenje pri nas, in sem v tej dolgi dobi naletel na mnoge slovenske sodne slugе, pisarje-dnevničarje, posebno slovenske eksekutorje, ali slovenskega okrajnega glavarja, ki bi bil še pri življenju, še nisem videl. Meni sta znana le dva okrajna komisarja slovenske narodnosti, ki sta bila povzdignjena za okrajna glavarja. Toda le eden njiju je bil nastavljen na Slovenskem, drugi je moral v čisto nemško okrajno glavarstvo na Koroškem.

Težko da bi se motil, ako trdim, da v slovenskem delu Koroške in Štajarske sedaj ni niti enega okrajnega glavarja in težko tudi kateri okrajni komisar. In tu biva vendar skupaj nad pol milijona Slovencev. Tako postopanje državne uprave je globoko žaljivo za nas. — Sedaj hočem navesti eden slučaj najbolj žaljivega zapostavljenja nekega slovenskega uradnika. V nekem malem mestu južne Štajarske je bila razpisana služba pošnega upravitelja, za katero mesto sta prosila dva poštna kontrolorja, nameščena v enem in istem uradu. Starejši in boljši opravlja že dalj časa službo VIII. čina, je torej nad mlajšim. Vendar se je preskočil starejši, boljši kontrolor na korist mlajšemu v enem in istem uradu.

Taki slučaj se dogajajo, žal, pogosto in poostrujejo le narodni prepir. K tej grajani okolnosti se pridružuje še druga, da namreč večinoma tuji uradniki niso zmožni našega slovenskega jezika; oni ne razumejo nas, a mi ne moremo občeati z njimi v našem materinem jeziku. V resnici je jako malo uradnikov vseh vrst, tudi profesorjev, ki bi bili popolnoma vešč slovenskemu jeziku v govoru in pismu, večinoma poznajo ta jezik le nezadostno, mnogi pa prav nič.

Jaz sem letos sklical več javnih shodov, h katerim so došli okrajni komisarji: na eden shod je prišel neki mladi grof, na drugi neki stari grof, a nobeden ni razumel ni besedice slovenski. Poznam sodnega uradnika, ki mora imeti v rokah Janežičev slovar, da se more sporazumeti s slovenskimi strankami. Latinski pregovor pravi: »Ignoti nulla cupido«, to se pravi: Česar človek ne razume, tega ne spoštuje. Tako se godi našim uradnikom, ki ne razumejo našega jezika; oni ne spo-

štujejo istega, ga zaničujejo celo in se dadó zapeljati do same sovražnosti nasproti narodu slovenskemu.

Zopet hočem navesti vzgledov. V najjužnejem mestu Štajarske je kupil nedavno neki Slovenec hišo, v katerem se je 12 let opravljal gostilniška obrt. Novi posestnik je hotel imeti koncesijo na svoje ime, toda čisto nemški okrajni glavar v čisto slovenskem okraju mu je odrekel koncesijo. Potem je vzel posestnik najemnika, ki je že imel koncesijo; isti je došel k okrajnemu glavarju, da bi prepisal koncesijo na to hišo. Okrajni glavar pa je rekel od besede do besede: »Vi hočete torej biti navideznik tega slovenskega pivovarja? Zastavljam vam svojo besedo, da tam se ne bode izvrševala gostilniška obrt, dokler bodem jaz vodil ta urad. Vi pa, za svojo osebo, morete prepisati koncesijo na katero si bode hišo v mestu, to se dovoli, le ne na hišo tega slovenskega pivovarja.« To se pravi z drugimi besedami: Nemški okrajni glavar je tu uradoval strankarski in krivično, le iz srda do Slovencev. To je slučaj med stoterimi in tisočermi. Jaz se sklicujem v tem pogledu na mnogoštevilne interpelacije v tej visoki zbornici, ko smo se pritožili radi rogoviljenja izvestnih profesorjev, okrajnih glavarjev, sodnih uradnikov itd., kakor nedavno tudi radi norosti okr. glavarja v Celoveu.

(Konec prih.)

Cerkvene zadeve.

Ljubljeneec Božičev.

(Po Hattlerju.)

Kakor dobri stariši svojim otrokom postavijo božično drevesce in nanj obesijo obilne darove, tako postavi dostikrat tudi Bog dobrohotnega človeka v svet, da deli po njem revežem božične darove. Tako od Boga postavljeno božično drevesce je bil častitljivi Frančišek, ki je umrl leta 1604. kot samostanski brat pri karmelitih.

Kot mladenič je prišel res po božji previdnosti za strežnika v bolnišnico v Vilapaláci na Španskem. Oskrbnik bolnišnice mu je kmalu več, kakor vsem drugim, zaupal in mu je izročil posel, da pobira miloščino za bolnišnico. Frančišek je to z veseljem storil iz ljubezni do Boga. Imel je veliko sočutje do revežev in Bog je naklonil, da je nabral vedno več miloščine, kakor drugi prosilci.

Da je shranjeval miloščino, so mu dali posebno omaro in posebno sobico. Na to svojo omaro je postavil Frančišek Jezuščka, lepo iz lesa izrezljanega. Imenoval ga je svojega poroka, ker mu mora porok biti za vse, kar potrebuje za svoje reveže. Kolikorkrat je torej šel miloščino pobirati, pokleknil je poprej pred Jezuščka in molil: »Ljubi Jezušček! Sedaj grem prosit. Oh, daj mi kaj za svoje ljubljence.« Menil je s tem bolnike, katerim je stregel. Če je prosil pri ljudeh, rekel je: »Dobri ljudje, mi li hočete dati kaj za ljubljence Jezuščekove? Zastavim vam njega za poroka, da vam bo vse zopet povrnil.« Ta njegova otroška priprostost je mnoge nagnila, da so mu delili obilo darov. Tedaj je Frančišek poln veselja hitel z njimi v bolnišnico in v svojo sobico, jih položil Jezuščku k nogam in rekel: »Glej, ljubo dete, koliko so mi ljudje dali za tvoje ljubljence. Zastavil sem tebe za poroka, torej glej, kako jim boš zopet povrnil.« Nabrano miloščino je poln ljubezni razdelil med bolnike in jim stregel, kakor mati svojim otrokom. Da pa je imel čas za molitev, spal je samo tri ure na trdi klopi.

Največje veselje je bilo za brata Frančiška, kedar so prišli božični prazniki, rojstni dan njegovega ljube-
ga